

РЕЦЕНЗИЈА

**НА РАКОПИСОТ СО НАСЛОВ „ЕЛЕКТРОНСКО БАНКАРСТВО“
(ПРАКТИКУМ) ОД ДОЦ. Д-Р ЛЈУПЧО ДАВЧЕВ, ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ,
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП**

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип, како и Одлуката бр. 1202 – 189/8 од 164. редовна седница на Наставно-научниот совет на Економски факултет, одржана на 22.11.2018 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- проф. д-р Трајко Мицески, Економски факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип,
- проф. д-р Стеван Габер, Економски факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип,

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис со наслов „Електронско банкарство“ од авторот доц. д-р Лјупчо Давчев, наменет за студентите на прв и на втор циклус студии на Економски факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

По предлогот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Економски факултет го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот

Ракописот суштествено се осврнува на замена на досегашното традиционалното банкарство со нова форма на извршување на банкарските работи и нови канали за испорака на банкарските производи и услуги, наречено електронско банкарство.

Современите банки при своето функционирање мора постојано да ја докажуваат својата вредност и да го оправдаат своето постоење. За да опстанат на денешниот пазар банките мора да се менуваат побрзо од конкуренцијата, а тоа може да се постигне само со поефикасно електронско работење, кое е императив во модерното време.

За разлика од традиционалните банки кои како главни канали за извршување на банкарските услуги ги имаат услужните единици, услужните центри, филијали или експозитури, електронското банкарство го користи интернетот како главна алатка со цел испорака на различни услуги на нивните клиенти, како што се прегледи во сопствените сметки, домашен и меѓународен платен промет, менувачко работење, трансфери помеѓу сопствени сметка во рамките на иста или друга банка итн.

Практикумот „Електронско банкарство“ од доц. д-р Лјупчо Давчев претставува благороден обид материјата за предметите Банкарство и Банкарски менаџмент да ја прикаже пореално и практично да се објасни начинот на кој електронското банкарство се користи во Р. Македонија.

Практикумот е подготвен за потребите на студентите на Економски факултет, конкретно за предметот Банкарство, застапен на студиските програми Финансии, Бизнис економија, Маркетинг менаџмент, Сметководство и ревизија и Менаџмент и претприемништво (застапен во V семестар), со неделен фонд од 5 часа (2+2+1) и како дополнителен материјал за предметот Банкарски менаџмент, со неделен фонд од 5 часа (2+2+1), застапен на истите горенаведени студиски програми.

Податоци за обемот на ракописот

Проблематиката која е предмет на обработка во практикумот е претставена во текст од вкупно 50 страници, каде што се инкорпорирани и стотина релевантни библиографски

единици, како периодични списанија и бројни интернет страници. Текстот во трудот е поткрепен со табели и графикони кои треба да помогнат во доближување и поедноставно преставување на материјата до студентите. Трудот е пишуван во А4 формат, употребен е фонт Arial. Обемот на трудот и неговата содржина ги задоволуваат критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

Податоци за постоење на ист или сличен наслов

Рецензентите имаат сознание дека не постојат практикуми со наслов „Електронско банкарство“. Авторот во трудот третира мошне привлечна и актуелна проблематика од областа на банкарството, тема која не била елаборирана до сега на ваков начин, поради нејзиниот динамичен карактер, како и многу други прашања за проблемите со електронските системи во банкарскиот сектор.

Ваквиот сериозен пристап кон материјата од сферата на банкарството го оправдува одобрувањето на овој практикум.

Краток опис на содржината

Во практикумот „Електронско банкарство“ се предвидени две тематски точки. Во првата точка насловена како „Електронско банкарство во банките во Р. Македонија“ авторот се фокусира на објаснување и анализа на тоа што се случува во македонските банки од аспект на примена и имплементација на електронското банкарство. Во оваа глава авторот објаснува и кои технологии и системи, како и уреди за имплементација на електронското банкарство се застапени и прифатени во Р. Македонија од страна на клиентите и банките. Овде до детали се објаснува што се применува во секоја банка во Р. Македонија, од токени, мобилни програми за електронско банкарство, веб услуги, пос терминали, платежни картички итн.

Втората точка ги адресира платежните картички и нивната примена во Р. Македонија. Овој дел се фокусира на дефинирање на платежните картички, предности и недостатоци во користењето, класификација на платежните картички, нивна примена, како и можните злоупотреби и начини на заштита. Оваа глава ја објаснува и примената на платежните картички во Р. Македонија, анализа на употребата во последните години, како и злоупотребите кои се забележани во Р. Македонија.

Во наредниот период останува огромниот предизвик да се подигне свеста на македонскиот клиент, без разлика дали е правно или физичко лице за предностите на е-банкарството. Како сфера на услуги, е-банкарството нуди низа бенефити и за понудувачот и за корисникот на услугите. Брзиот проток на информации, краткото време на вршење трансакции, универзалноста на пристапот од која било локација во кое било време, намалените трошоци за работа и останатите позитивни аспекти кои произлегуваат од електронското банкарство се од огромна полза за економија во развој како нашата, а токму овој практикум ја дава во детали сегашната ситуација и можните идни чекори.

ЗАКЛУЧОК

Релевантноста на трудот на доц. д-р Љупчо Давчев се согледува во пристапот и начинот на обработка на една осетлива проблематика од областа на банкарството – електронско банкарство. Ова е динамична тема која покрај технолошкиот развој како главна причина за појавата на електронското банкарство има и голем број други фактори и предизвици за банките кои играат важна улога во развојот на овој финансиски сектор. Прво, тие треба да ги задоволат барањата на клиентите кои се сложени и брзо се менуваат. Потоа, тие треба да се справат со старите и новите учесници кои доаѓаат на пазарот, треба да се справат со притисокот за брза испорака на своите услуги. Освен ова, банките мора континуирано да

развираат нови и иновативни услуги со цел да се разликуваат од конкуренцијата, со оглед на тоа дека да се има широко распространета мрежа на филијали не е повеќе главен извор на конкурентска предност. Е-банкарството од страна на многу банки се смета како клучна алатка за решавање на овие предизвици.

Несомнено е дека таквата теоретска поставеност на трудот и деталната анализа на електронското банкарство во секоја банка во Р. Македонија, многу ќе им помогне на студентите за појасно да ги разберат и толкуваат суштинските проблеми во електронското банкарство и банкарството воопшто.

Врз основа на изнесеното, имаме особена чест да му предложиме на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Штип практикумот со наслов „Електронско банкарство“ од доц. д-р Љупчо Давчев да го одобри за издавање.

Рецензентска комисија

Д-р Трајко Мицески, редовен професор, с.р.

Д-р Стеван Габер, вонреден професор, с.р.